

Sygn. akt III KK 408/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Katarzyna Gajewska

przy udziale prokuratora Jacka Czarneckiego Biuro Lustracyjne Instytutu Pamięci
Narodowej

w sprawie **Z. Z.**

osoby lustrowanej

w przedmiocie oświadczenia lustracyjnego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 28 lutego 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 7 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa (...) utrzymującego w mocy orzeczenie

Sądu Okręgowego w L.

z dnia 22 października 2019 r., sygn. akt IV K (...),

**uchyla zaskarżone orzeczenie oraz orzeczenie Sądu
Okręgowego w L. i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania w pierwszej instancji Sądowi Okręgowemu w L..**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. orzeczeniem z dnia 22 października 2019 roku, sygn. akt IV K (...), na podstawie art. 21a ust. 2 ustawy lustracyjnej stwierdził, że złożone przez Z. Z. oświadczenie lustracyjne, w którym zaprzeczył swej służbie (pracy) lub współpracy z organami bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ustawy lustracyjnej, jest zgodne z prawdą.

Apelację od tego orzeczenia złożył Prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w L., zarzucając:

- 1) rażącą obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 2 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej;
- 2) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., która miała wpływ na treść orzeczenia,

W oparciu o przedstawione zarzuty prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej w L. wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w L. do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 7 stycznia 2020 roku, sygn. akt II AKa (...), utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Kasację od tego wyroku wywiódł Prokurator Generalny zarzucając:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 433 § 1 k.p.k. w związku z art. 113 k.p.k. i z art. 2 la ust. 1 zdanie drugie ustawy lustracyjnej, polegające na nierozpoznaniu sprawy w zakresie uchybienia w postaci niepodpisania dyspozytywnej części orzeczenia Sądu Okręgowego w L. z dnia 22 października 2019 roku o sygnaturze akt IV K (...) przez żadnego z sędziów, członków składu sądzącego w pierwszej instancji w przedmiotowej sprawie, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k.

II. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa materialnego, to jest art. 1 i art. 7 ust. 1 w związku z art. 3a ust. 1 i ust. 2 i art. 3a ust. 3 a contrario ustawy lustracyjnej, polegające na tym, iż Sąd Apelacyjny w (...) w zaskarżonym orzeczeniu dokonał ich nieprawidłowej wykładni w następstwie przyjęcia błędnego poglądu prawnego głoszącego, że osoba będąca

w okresie od dnia 1 stycznia 1984 roku do dnia 31 lipca 1990 roku funkcjonariuszem Wydziału Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych nie pełniła służby w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej, jeżeli nie dysponowała w czasie pełnienia służby świadomością o przynależności tej jednostki do Służby Bezpieczeństwa, jako organu bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej, przy czym dopiero wiedza o istnieniu tak określonego kryterium umożliwiała tej osobie dokonanie wyboru o świadomym, a zatem i dobrowolnym podjęciu lub kontynuowaniu służby w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych, jako organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej, podczas gdy prawidłowa wykładnia art. 3a ust. 3 ustawy lustracyjnej przemawia za przyjęciem, że przepis ten a contrario nie jest ustawową definicją służby w organach bezpieczeństwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej, sformułowaną przy użyciu negacji, lecz tylko ustawowym wyjątkiem, świadczącym o tym, że jedynym warunkiem niezbędnym dla ustalenia pełnienia służby w rozumieniu ustawy lustracyjnej jest brak obowiązku jej pełnienia, wynikającego z ustawy obowiązującej w tym czasie, zaś świadomość służby w organie bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 3a ust. 1 i ust. 2 ustawy lustracyjnej, w czasie jej pełnienia, stanowi część opisu przeszłości i obejmuje wiedzę, w którym z organów bezpieczeństwa państwa określonych w art. 2 ustawy lustracyjnej była ona pełniona i ma znaczenie dla ustalenia obiektywnego faktu zaistnienia służby i w konsekwencji dla oceny zgodności z prawdą złożonego oświadczenia lustracyjnego, natomiast posiadana w momencie składania oświadczenia lustracyjnego wiedza o zakwalifikowaniu takiego podmiotu do organów bezpieczeństwa państwa w rozumieniu ustawy lustracyjnej, charakteryzuje stronę podmiotową tak zwanego deliktu lustracyjnego oraz stanowi wyznacznik mający znaczenie dla możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w (...) oraz orzeczenia Sądu Okręgowego w L. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji Sądowi Okręgowemu w L..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna.

Zarzut postawiony w pkt. I kasacji, wskazujący na niedostrzeżenie przez Sąd odwoławczy, z urzędu, uchybienia o charakterze bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci niepodpisania orzeczenia Sądu Okręgowego w L. z dnia 22 października 2019 r. przez sędziów, członków składu sądzącego w pierwszej instancji (art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k.), jest zasadny.

Z analizy akt sprawy wynika bezsprzecznie, że orzeczenia Sądu I instancji z dnia 22 października 2019 r. nie podpisał żaden z sędziów ze składu Sądu Okręgowego w L., biorących udział w jego wydaniu. Stwierdzenie tego uchybienia, tj. uchybienia z art. 439 § 1 pkt 6 in fine k.p.k., obliuguje Sąd Najwyższy, w myśl art. 439 §1 k.p.k., do uchylenia orzeczenia zaskarżonego kasacją oraz poprzedzającego go orzeczenia Sądu I instancji i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że wypadek określony w art. 439 k.p.k., w rozumieniu unormowania z art. 536 k.p.k., zachodzi zarówno wówczas, gdy uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 k.p.k., dopuścił się sąd odwoławczy, jak i wtedy, gdy sąd ten, wbrew bezwzględnemu nakazowi wynikającemu z tego przepisu, nie uchylił orzeczenia sądu pierwszej instancji dotkniętego takim uchybieniem.

Stosownie do treści art. 113 k.p.k. orzeczenie podpisują wszyscy członkowie składu orzekającego (...) natomiast art. 115 § 1 k.p.k. stanowi, że uzasadnienie orzeczenia podpisują osoby, które orzeczenie wydały, nie wyłączając osoby przegłosowanej. Oczywistym jest, że powyższe unormowania odnoszą się zarówno do wyroków, jak i postanowień. Sąd Najwyższy w pełni podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu wyroku SN z dnia 2 lipca 2020r., sygn. akt III KK 127/20, w którym stwierdzono, że:” ...O ile jeszcze praktyka złożenia podpisu jedynie pod uzasadnieniem postanowienia, przy założeniu, że jest ono sporządzone razem ze stanowiącym przedmiot postanowienia rozstrzygnięciem, znajduje wsparcie w treści art. 94 § 1 pkt 5 k.p.k., który traktuje uzasadnienie jako jeden z elementów postanowienia, o tyle brak jest jakichkolwiek podstaw, by przyjąć, że uzasadnienie wyroku (a w drodze odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. – także

uzasadnienie orzeczenia w postępowaniu lustracyjnym stanowi jego część ...)”.

Rozpoznanie kasacji należało ograniczyć tylko do stwierdzenia uchybienia w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k., bowiem było to wystarczające do rozstrzygnięcia o jej zasadności, niemniej zasygnalizować warto, że zasadny wydaje się być także zarzut opisany w punkcie II kasacji, dotyczący naruszenia przepisu prawa materialnego, to jest art. 1 i art. 7 ust. 1 w związku z art. 3a ust. 1 i ust. 2 i art. 3a ust. 3 a *contrario* ustawy lustracyjnej, polegający na błędnej wykładni tego przepisu, co jest wyraźnie widoczne w świetle uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2021r., sygn. akt I KZP 12/20, stosownie do której: „Osoba, która pełniła w latach 1984-1990 służbę w Wydziale Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych i która na podstawie art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179) z chwilą rozwiązania Milicji Obywatelskiej stała się policjantem, jest osobą, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2020 r., poz. 306).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.